

Sygn. akt III CZ 26/16

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

SSN Maria Szulc

w sprawie z powództwa D. R.

przeciwko H. S.

o zapłatę i o nakazanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 29 czerwca 2016 r.,

zażalenia powódki na postanowienie o odrzuceniu zażalenia zawarte

w punkcie 1 wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 15 lipca 2015 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie z powództwa D. R. przeciwko H. S.: odrzucił pozew w zakresie roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia i roszczenia o nakazanie złożenia przeprosin w części wywodzonej z faktu podpisania przez pozwaną pisma złożonego w Zarządzie Budynków Komunalnych w dniu 22 grudnia 2004 r.; nakazał pozwanej H. S. aby w terminie dwóch tygodni od uprawomocnienia wyroku przesłała listem poleconym za zwrotnym poświadczeniem odbioru powódce D. R. własnoręcznie podpisane oświadczenie sporządzone pismem maszynowym na kartce papieru formatu A4 o treści: „Przepraszam Panią D. R. za naruszenie jej dóbr osobistych poprzez użycie względem Niej w czerwcu 2008 r. słów powszechnie uważanych za obelżywe.”; oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach procesu.

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2015 r. Sąd Apelacyjny odrzucił zażalenie na zawarte w zaskarżonym wyroku postanowienie o odrzuceniu pozwu, oddalił apelację powódki D. R. oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego. Stwierdził, że Sąd pierwszej instancji w zaskarżonym wyroku zawarł postanowienie o odrzuceniu pozwu w zakresie roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia i roszczenia o nakazanie złożenia przeprosin. Sąd Apelacyjny uznał, że odrzucenie pozwu następuje zawsze postanowieniem, gdyż nie stanowi ono rozstrzygnięcia o stosunku spornym między stronami, a forma wyroku jest zastrzeżona wyłącznie dla merytorycznego orzeczenia rozstrzygającego o takim stosunku. Zamieszczenie orzeczenia o odrzuceniu pozwu w wyroku nie odbiera mu charakteru postanowienia, a na postanowienie takie, nawet gdy zostało zamieszczone w wyroku, przysługuje zażalenie. Okoliczność, że orzeczenie o odrzuceniu pozwu zakwestionowano w piśmie określonym jako apelacja, nie odbiera temu środkowi zaskarżenia cech zażalenia. Zdaniem Sądu drugiej instancji, stosownie do art. 394 § 2 k.p.c., termin do wniesienia zażalenia jest tygodniowy i liczy się od doręczenia postanowienia. Skoro zaskarżony wyrok z uzasadnieniem, zawierający postanowienie o odrzuceniu pozwu, doręczono pełnomocnikowi powódki w dniu 15 stycznia 2015 r., termin tygodniowy do wniesienia zażalenia upłynął w dniu 22

stycznia 2015 r. Złożenie zażalenia w dniu 23 stycznia 2015 r. osobiście przez powódkę oraz w dniu 29 stycznia 2015 r. przez jej pełnomocnika nastąpiło po upływie ustawowego terminu. W konsekwencji, na podstawie art. 370 w zw. z art. 373 i z art. 397 § 2 k.p.c. zażalenie, jako spóźnione, podlegało odrzuceniu.

W zażaleniu na zawarte w wyroku z dnia 15 lipca 2015 r. postanowienie w przedmiocie odrzucenia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu pozwu powódka zarzuciła naruszenie art. 394 § 2 k.p.c. oraz art. 370 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. przez odrzucenie wniesionego przez powódkę zażalenia na postanowienie o odrzuceniu pozwu zawartego w wyroku Sądu pierwszej instancji, które to zażalenie zostało zawarte w wywiedzionej przez powódkę i wniesionej w terminie apelacji, pomimo że taki środek odwoławczy nie może być odrzucony z powodu niezachowania terminu przewidzianego w art. 394 § 2 k.p.c. Wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Najwyższy w uchwale połączonych Izb: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 marca 1972 r., III CZP 27/71 (OSNCP 1973, nr 1, poz. 1), mającej moc zasady prawnej przyjął, że w razie odrzucenia pozwu wyrokiem środek odwoławczy podlega rozpoznaniu jako zażalenie również wtedy, gdy skarżący nazwał go rewizją. Taki środek odwoławczy nie może być jednak odrzucony z powodu niezachowania terminu przewidzianego w art. 394 § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy w ten sposób rozstrzygnął występujące zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie kontrowersje co do tego, czy o rodzaju środka odwoławczego decyduje przedmiot rozstrzygnięcia, czy forma nadana orzeczeniu przez sąd i jaki ma to wpływ na termin zaskarżenia. Uznał, że zachowanie terminu do wniesienia rewizji (obecnie apelacji) przesądzało automatycznie o terminowym wniesieniu środka odwoławczego od zawartego w wyroku postanowienia pomimo, że ze swej istoty był on nie rewizją (apelacją), lecz zażaleniem.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że wymieniona uchwała nie utraciła aktualności (zob. np. wyroki Sądu

Najwyższego z dnia 19 września 2002 r., II CKN 1090/00, OSNC 2003, nr 12, poz. 166, z dnia 4 września 2012 r., I UK 159/12, OSNP 2013, nr 17-18, poz. 213 i z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CSK 229/13, niepubl. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2003 r., IV CZ 151/03, niepubl., z dnia 20 maja 2005 r., III CZ 40/05, niepubl., z dnia 6 listopada 2009 r., I CZ 58/09, niepubl., z dnia 12 lutego 2010 r., I CZ 116/09, nie publ., z dnia 25 listopada 2010 r., II PZ 37/10, niepubl. i z dnia 8 sierpnia 2012 r., III CZ 55/12, niepubl., z dnia 24 czerwca 2015 r., II CZ 21/15, niepubl.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że Sąd pierwszej instancji zamieścił w wyroku postanowienie o odrzuceniu pozwu w określonym zakresie. W myśl art. 367 § 1 k.p.c. od wyroku sądu pierwszej instancji przysługuje apelacja do sądu drugiej instancji. Zgodnie z art. 369 § 1 k.p.c. wnosi się ją do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem. Doręczenie wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 5 listopada 2014 r. z uzasadnieniem nastąpiło w dniu 15 stycznia 2015 r., a apelacja powódki została wniesiona w dniu 23 stycznia 2015 r. W ten sposób został zachowany termin do wniesienia apelacji. Przesądza to jednocześnie o terminowym wniesieniu środka odwoławczego na zawarte w wyroku postanowienie o odrzuceniu pozwu, pomimo że środek ten nie jest w istocie apelacją, lecz zażaleniem. Trafnie zatem zarzuca skarżąca, że Sąd Apelacyjny odrzucając zażalenie w odnośnym zakresie naruszył przepisy art. 373 w związku z art. 370, art. 394 § 2 i art. 397 § 2 k.p.c.

Jak wynika z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.), przyznanie adwokatowi z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej jest uzależnione od wyniku sprawy. Wniosek ustanowionego dla powódki adw. J. P. o przyznanie mu od Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącej w postępowaniu zażaleniowym podlega więc rozstrzygnięciu w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw

eb